

ЄДИНА ПОЗИЦІЯ ЩОДО ВІДКРИТОГО ДОСТУПУ

На сайті Times Higher Education опублікована стаття Джона Росса «Університети мають єдину позицію щодо відкритого доступу».

У ній йдеться про спрощення угод щодо «публікації як послуги» у відповідь на очікування сектору науки та освіти на скасування платного доступу до матеріалів досліджень. Бібліотекарі ряду університетів об'єднали зусилля з галузевими представницькими органами, щоб переглянути та спростити власні угоди про відкритий доступ з великими науковими видавництвами. Зокрема, університети Австралії та Нової Зеландії об'єднались з Радою бібліотекарів Австралійських університетів, щоб зайняти «єдину позицію» в переговорах з Elsevier, Springer Nature, Wiley й Taylor & Francis щодо поновлення угод до 2026 року. Ці чотири компанії є найбільшими серед майже тридцяти видавництв, які уклали угоди про відкритий доступ з Радою Австралійських університетів. Гіро Макдональд, який очолює комітет із закупівель контенту, заявив, що існує «зростаюче розчарування» чинними угодами та «сильне бажання» досягти «більш справедливої та прозорої вартості». Адже розмір оплати, яку видавці стягують за те, щоб зробити статті безкоштовними для читання, базується на вартості виробництва друкованих журналів у 1995 році. «Ми... хочемо забезпечити належний рівень прозорості наших платежів, щоб фактично виправдати витрати».

Переговори, що відбувались у 2021 та 2022 роках були зосереджені навколо угод «читай та публікуй», які включають плату за публікацію з відкритим доступом до наявних передплат наукових установ та університетів. Дослідники установ, що мають передплату на журнали, можуть зробити свої статті відкритими без додаткової плати за обробку статей. Але багато угод виключали певні журнали видавців з цієї формули та встановлювали обмеження на кількість вільно доступних статей. Науковці збентежені тим, що вони мали перепони з публікацією своєї статті у відкритому доступі і хвилювалися, що подані ними статті більше не відповідатимуть вимогам відкритого доступу до моменту їх прийняття. Тепер Рада хоче перейти від угод «читати та публікувати» до моделі «публікація як послуга», що охоплює весь портфель кожного видавця, без обмежень щодо кількості статей, які можна зробити відкритими. Дохід компаній від видавничої діяльності є «достатньо фінансово сталим», щоб підтримувати вільний доступ для читачів, а угоди, пов'язані з «певними обсягами статей», ризикують спонукати їх «публікувати більше заради доходу». 2025 рік буде «ключовим роком» для перегляду угод: для цього було створено відповідні робочі групи із підготовки переговорів і стратегічний комітет. «Переговори пропонують важливу можливість для встановлення нових моделей, які тісніше відповідають потребам нашого сектору та громадськості, що фінансує нашу роботу та отримує від неї вигоду», говорить голова комітету Ієн Мартін. Бронвен Келлі наголошує, що платники податків фінансують значну частину досліджень, проведених австралійськими університетами і тому «ми зобов'язані забезпечити, щоб знання, які ми генеруємо, були широкодоступними та вільно доступними, а не прихованими за платними системами».

Детальніше: <https://qrpage.net/qr/2wDVw>

Фото: pixabay.com

#НРАТ_Усі_новини   #НРАТ_ВідкритаНаука   #НРАТ_ВідкритіДані
Науковцям_новини   #НРАТ_Освітняма_новини

2025-08-04

Інформація з офіційного вебпорталу Національного репозитарію академічних текстів